

Inhoud

Inleiding	9
'Vive le roi des Pays-Bas!'	9
Nationale versus lokale identiteit	11
Stand van het onderzoek	15
Afbakening	20
Opbouw van het boek	22
1 Intellectuele context: nationalisme en kunst rond 1800	25
1.1 Hollandse en Vlaamse School	25
Gezamenlijke traditie of historische spraakverwarring?	25
De Nederlandse Leeuw en Le Lion Belgique	26
1.2 De Zuidelijke Nederlanden	27
De roem van de Vlaamse School	27
Nationale historiografie	28
1.3 De Noordelijke Nederlanden	29
De vorming van een nationaal karakter	29
Hollandse kunst, nationale kunst	32
1.4 Bataven en Belgen: twee naties, één familie	36
2 Institutionele context: professionalisering van de kunstwereld in de 19de eeuw	39
2.1 Kunstonderwijs	39
Ateliers en academies	39
Animateurs d'art	41
2.2 Tentoonstellingen en de opkomst van de kunstkritiek	42
De macht van de salons	42
Kunstenaars in het sociale leven	48
2.3 De kunstmarkt en het museumwezen	49
De burgerij, een nieuwe doelgroep	49
Van particuliere collecties naar openbare musea	51
3 Amsterdam: op zoek naar het Vaderlands gevoel	53
3.1 Jeronimo de Vries: Rubens en Rembrandt verenigen zich	53
3.2 Kunstopvattingen in Amsterdam (1815-1830)	59
Cornelis Apostool en het Koninklijk Instituut	59
De Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten	63
Gezamenlijk verleden, gezamenlijke kunst?	69

3.3	Samenwerking en integratie (1815-1830)	71
	<i>Zuid-Nederlanders bij het Koninklijk Instituut en de Academie</i>	71
	Tentoonstellingen van <i>Levende Meesters</i>	73
	Amsterdamse particuliere verzamelaars in het Verenigd Koninkrijk	78
	Van Koninklijk Museum tot Rijksmuseum	82
3.4	De Belgische Revolutie (1830-1839)	85
	Verwijdering bij het Koninklijk Instituut en de Academie	86
	Tentoonstellingen na 1830: voor 't heil van Vorst en Vaderland	87
	De nationale reactie van verzamelaars op '1830'	89
3.5	Besluit	94
4	Antwerpen: moederstad van handel en kunst	129
4.1	Matthijs Van Bree: neoclassicist met lokale trots	129
4.2	Kunstopvattingen in Antwerpen (1815-1830)	135
	<i>Laveren tussen Lens en Rubens aan de Antwerpse Academie</i>	135
	De Vlaamse primitieven als illustere voorgangers	139
	Jan Frans Willems op zoek naar het karakter van de Nederlandse schilder	142
4.3	Samenwerking en integratie (1815-1830)	147
	De salons van Antwerpen	147
	Integratie bij de Academie en haar museum	151
	Florent van Ertborn, burgemeester en kunstverzamelaar	153
4.4	De Belgische Revolutie (1830-1839)	156
	Gustaaf Wappers en de romantiek van het nationalisme	158
	Jan Frans Willems en de Belgische natie	161
	Salons van Antwerpen na 1830: 'Peindre l'histoire, c'est la raconter'	163
	De Antwerpse Academie na 1830: 'guidée par l'historique'	166
	Het Museum voor Schone Kunsten en de Collectie Van Ertborn	167
4.5	Besluit	169
5	Brussel: kunst in een verfranste hofcultuur	174
5.1	François-Joseph Navez: 'lorsque la France marche bien, tout le reste va bien'	174
5.2	Kunstopvattingen in Brussel (1815-1830)	180
	De Brusselse jaren van Jacques-Louis David	180
	De Société des Beaux-Arts	181
	De Academie voor Schone Kunsten	183
	Eugène Verboeckhoven, tussen Gouden Eeuw en romantiek	186
5.3	Samenwerking en integratie (1815-1830)	188
	Noord-Nederlanders op de Salon en aan de Brusselse Academies	188
	De moeizame verhoudingen tussen de koning en het Musée de Bruxelles	191
	De collectie van de kroonprins	195
5.4	De Belgische Revolutie (1830-1839)	197
	Navez onder vuur	197

Verboeckhoven op de barricaden	203
De 'nationale' salons van Brussel	207
Van stadsmuseum naar nationaal museum	212
Oprachten voor het jonge België	214
5.5 Besluit	222
6 Den Haag: romantiek rond het hof	225
6.1 Cornelis Kruseman: Amsterdammer met een Haags hart	225
6.2 Kunstopvattingen in Den Haag (1815-1830)	228
Internationale hofcultuur	228
De Stadstekenacademie: figuurtekenen als basis voor de Hollandse genres	230
Andreas Schelfhout, romantische landschapschilder?	233
6.3 Samenwerking en integratie (1815-1830)	235
Tentoonstellingen van Levende Meesters	235
Schilderen voor Willem I	236
Het Koninklijk Kabinet van Schilderijen	238
6.4 De Belgische Revolutie (1830-1839)	240
Tentoonstellingen van Levende Meesters na 1830	240
Jacobus Eeckhout, een Belgische inwijkeling in Den Haag	243
Veranderende kunstopvattingen	249
De Nederlandse Maatschappij van Schoone Kunsten en De Kunstkronijk	251
De kunstcollectie van Willem II	254
6.5 Besluit	257
7 Conclusies	260
Noord versus Zuid	260
Antwerpen versus Brussel	266
Amsterdam versus Den Haag	263
Tot besluit	267
Bijlage: Figuren	271
Bibliografie	278
Primaire bronnen	278
Literatuur	287
Websites & internetbronnen	303
Summary	304
Personenregister	308
Dankwoord	313
Curriculum vitae	315